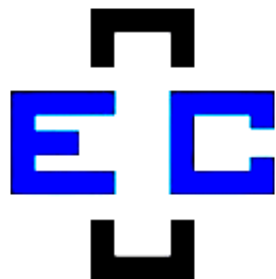
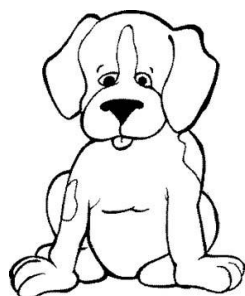

Informace pro rodiče

*Péče o předkožku
u chlapců*

Přeloučská poliklinika - dětské oddělení

Problematika péče o předkožku u malých chlapců je často diskutována v mnoha rodinách. Rodiče si kladou otázky kdy a jak začít ošetřovat zevní pohlavní orgány u chlapců. Abychom mohli dát co nejpřesnější radu, je potřeba nejprve se seznámit s fyziologickým (přirozeným) vývojem předkožky od novorozeneckého věku.

Chlapci se rodí s konglutinací předkožky, což je stav, kdy přetrvává slepení mezi vnitřním listem předkožky a žaludem. Jde o fyziologický stav, kdy toto slepení nedovolí přetažení předkožky, byť není přítomno její jakékoliv zúžení. Tento stav se nazývá „fyziologickou fimózou“. Tvorba mazu v předkožkovém vaku je u kojenců minimální. Tak jak dítě roste, mění se tvar těla a mění se samozřejmě i genitál. Předkožka se postupně sama uvolňuje a odlepuje od povrchu žaludu. Toto uvolnění probíhá různě dlouhou dobu. Ze statistik je známo, že v 6 měsících života nelze předkožku volně přetáhnout u 80 % chlapců. Naopak u tříletých chlapců nelze předkožku přetáhnout pouze u 10 % z nich. Uvolňování předkožky je proces spontánní tedy samovolný. Případné zbytky slepení mohou přetrvávat až do doby dospívání, kde se uvolní nástupem mohutných erekcí v pubertě, při masturbaci případě při prvním pohlavním styku. Důležitou roli v uvolňování předkožky hrají keratinové perly, bělavé perličky, které prosvítají přes kůži předkožky. Jde o odloučené buňky, které jsou ohraničeny slepenou předkožkou. Nárůstem těchto perel dochází k postupnému zmenšování slepení předkožky s žaludem.

Z uvedeného vyplývá, že se nedoporučuje pokoušet se přetahovat předkožku jistě před 2 rokem věku, u většiny chlapců lze uvolňování odložit až do 3 roku věku. Předkožka je pravidelně kontrolována praktickými dětskými lékaři při jednotných preventivních prohlídkách, kdy je možno přesně zhodnotit aktuální stav.

Kolem 3. roku věku, kdy je předkožka zcela či částečně odlepena a nejedná se o fimózu (viz níže), je vhodné pravidelně šetrně předkožku přetahovat. Nejlepším řešením je ovšem vysvětlit dítěti důvody pravidelného ošetřování předkožky a naučit jej samotného (zpočátku pod dohledem spíše otcem) přetahovat předkožku při koupání. Jakákoliv manipulace s předkožkou nesmí vyvolávat bolest, negativní emoce či strach dítěte.

Proč neuvolňovat předkožku dříve?

Násilné uvolňování předkožky je bolestivé a může přivodit chlapcům fyzické i psychické strádání. Navíc nešetrným přetahováním mohou na jemné kůži vznikat jemné trhlinky, které nemusí být vůbec okem patrné. Tyto trhlinky se mohou hojit jizevnatými srůsty, které mohou v budoucnu u chlapce být příčinou opravdové fimózy (vysvětlení dále). Pokud by bylo uvolnění slepené předkožky nutné

ze zdravotních důvodů, jako jsou záněty předkožky a záněty močových cest, měl by uvolnění provádět zkušený lékař a to vždy za použití místního znecitlivění mastí EMLA, případně v premedikaci či celkové anestezii. Po takovémto uvolnění je potřeba o předkožku následně zvýšeně pečovat. Je potřeba užívat chladnější obklady např. borovou vodou, přetahování předkožky je nutno doplnit lokální aplikací masti (např. Framykoin či Bactroban).

Tolik tedy k postupnému uvolňování předkožky. Nyní věnujme pozornost opravdovému zúžení předkožky (fimóze), která oproti konglutinaci (slepení) není tak častá.

Fimóza je definována jako vrozené či získané jizevnaté zúžení předkožky, kterou nelze přetáhnout přes žalud (glans penis) bez použití násilí. Vrozenou fimózou rozumíme stav, kdy přechod zevního a vnitřního listu předkožky je vrozeně natolik úzký, že jej nelze přetáhnout přes žalud penisu. Jizevnatou získanou fimózou rozumíme všechny situace, kdy je tento přechod zúžen jizvou, kdy příčinou mohou být násilné pokusy o přetažení předkožky v časném věku (viz výše).

Parafimóza je stav, který vzniká stažením předkožky přes žalud penisu a jejím následným uskřínutím a nemožností vrátit předkožku zpět. Nejčastěji k tomuto dochází při současné fimóze a násilným stažením zúžené předkožky. Vede k městnání krve v žaludu s následným otokem a nebezpečím odumření. Proto je nutný včasný lékařský zákrok.

Kdy se zabývat řešením vrozené fimózy?

Pokud je fimóza spojena s hnisavými záněty předkožky, nebo jestliže chlapec s fimózou prodělal akutní zánět ledvin, je vhodné zvážit léčebný zásah již v kojeneckém či časném batolecím věku. Dalším důvodem může být balónovité nadouvání předkožky při močení, které je známkou velmi úzkého zúžení předkožky. Pokud tyto příznaky nejsou přítomny, je vhodné se zabývat fimózou mezi 2. a 3. rokem dítěte.

Jaké jsou způsoby řešení vrozené fimózy?

V zásadě je možný dvojí přístup k řešení fimózy a to buď konzervativní, nebo chirurgický.

Konzervativní spočívá v aplikaci kortikoidní masti (mast je pouze na lékařský předpis) na předkožku 2x denně (ráno a večer) po dobu 4-6 týdnů. Již po týdnu aplikace je vhodná kontrola lékařem a rozhodnutí o opatrném přetahování předkožky. Tento způsob léčení je závislý velmi na pečlivosti rodičům a pravidelné aplikaci masti.

Účinnost tohoto způsobu léčby, která je považována za bezpečnou, se pohybuje dle různých studií v rozmezí 75 – 95 %. Tento konzervativní způsob léčby je spojen s nízkou nemocností, žádnou bolestí či poraněním a nakonec i nízkou cenou. Za nesprávný nutno označit konzervativní postup, kdy je rodičům doporučováno užší předkožku dítěte několikrát denně cvičně přetahovat bez použití kortikoidní masti v mylném předpokladu, že dojde k rozšíření vrozeně zúžené předkožky. Jedná se o velmi bolestivou a psychicky traumatizující proceduru, jež ve skutečnosti vede ke vzniku četných drobných radiálních ragád, hojících se jizvami, čímž postupně vzniká obraz sekundární, jizevnaté fimózy.

Pokud konzervativní způsob je neúspěšný, je nutné **operační řešení**. Tento zákrok se provádí pouze v celkové anestezii a spočívá v „naříznutí“ předkožky v místě zúžení do takové vzdálenosti, aby se dala předkožka volně přetáhnout. Oba listy předkožky se potom sešijí vstřebatelnými stehy. Není třeba se tedy obávat, že touto operací přijde chlapec o část či celou předkožku.

A rada nakonec:

Nikdy se neříďte zaručenými radami svých kamarádek, tet, babiček a dalších, že je nutno od malička chlapcům předkožku přetahovat.

Sestavil: MUDr. Vladimír Němec, Ph.D.

Revidoval: MUDr. Kateřina Šáchová

Dne 1. dubna 2013